

Innst. 211 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Meld. St. 13 (2014–2015)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU

Til Stortinget

Sammendrag

Norges bidrag til en ny internasjonal klimaavtale

Klima- og miljødepartementet viser til at formålet med Meld. St.13 (2014–2015) er å orientere Stortinget om hva som skal være Norges innspill til internasjonal forpliktelse for perioden 2021–2030. I Revidert nasjonalbudsjett 2014 ble rammene for en ny norsk klimaforpliktelse beskrevet, og det ble sagt at Stortinget skal orienteres på egnet måte underveis i prosessen.

Regjeringen vil i første kvartal 2015 sende inn en selvstendig, indikativ forpliktelse til FNs klimakonvensjon med følgende elementer:

- Norge vil påta seg en betinget forpliktelse om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990.
- Norge vil gå i dialog med EU om å inngå en avtale om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen sammen med EU, med et klimamål på minst 40 pst. i 2030 sammenlignet med 1990-nivået. Regjeringen vil fram mot klimakonferansen i Paris i desember 2015 arbeide for en intensjonsavtale med EU om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen.

En avtale om felles oppfyllelse med EU vil innebære:

- I kvotepliktig sektor vil Norge bidra til gjennomføring av utslippsreduksjoner på 43 pst. sammenlignet med 2005 innenfor EUs kvotesystem.
- Norge vil også bidra til utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor ved at det fastsettes et nasjonalt utslippsmål for ikke-kvotepliktig sektor på linje med sammenlignbare EU-land.
- EU legger opp til at noen av kuttene i ikke-kvotepliktig sektor kan gjennomføres ved kjøp av kvoter i EUs kvotesystem eller gjennomføring av klimatiltak i andre EU-land. Norge vil benytte seg av denne fleksibiliteten på lik linje med EU-land.

Departementet viser til at dersom en felles løsning ikke fører fram, vil målet om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990 være Norges indikative forpliktelse. Målet er betinget av tilgang på fleksible mekanismer i den nye klimaavtalen og en godskriving av vår deltakelse i EUs kvotesystem som bidrag til å oppfylle forpliktelsen. Regjeringen vil da senere konsultere Stortinget om fastsetting av et nasjonalt mål for ikke-kvotepliktig sektor.

Meldingen presenterer ikke nye tiltak, men det gis en beskrivelse av gjeldende virkemiddelbruk og en overordnet beskrivelse av sektorer hvor det ventelig er potensial for utslippsreduksjoner. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med forslag til nye tiltak, blant annet i de årlige budsjettene.

Utvikling av en ny klimaavtale

Departementet viser til at Norge har tatt til orde for at en ny klimaavtale skal inneholde et langsiktig globalt mål om at verden må nærme seg netto nullutslipp i 2050, det vil si utslipp av klimagasser fratrasket opptak og fjerning av klimagasser for eksempel i skog og gjennom CO₂-håndtering. En slik ambisjon

for den globale utslippsutviklingen er en konkretisering av hva togradersmålet innebærer. Også EU har tatt til orde for at den nye klimaavtalen bør ha et felles globalt mål for utslippsreduksjoner og at det bør være basert på FNs klimapanelers resultater.

Det vises i meldingen til at en god og effektiv klimaavtale må ha et minimum av felles regelverk. Det vil kunne bidra til å utløse den opptrapping av innsatsen som er nødvendig, og det er behov for et godt internasjonalt regelverk som kan legge til rette for samarbeid mellom land. Regelverket i den nye klimaavtalen må også være fleksibelt, for å ta hensyn til at det kan bli stor variasjon i typer og omfang av klimaforpliktelser. Innspillene land sender inn i første kvartal 2015 vil gi viktige signaler for hvilke regler man ønsker og hvordan de bør utformes. Regjeringen legger vekt på å bruke internasjonalt anerkjent metodikk og tilnærminger man mener også andre land kan legge til grunn. Departementet viser til at Norge og EU har sammenfallende syn på dette feltet.

Regjeringen mener at skog og andre arealer bør inkluderes i en framtidig klimaavtale, og at det bør skapes incentiver for økt utnyttelse av potensialet og ressursene som finnes i skog. Norge arbeider for at den nye avtalen skal legge til grunn faglig gode og etterprøvbare tilnærminger for å beregne opptak og utslipp og endringer i skog og andre landarealers karbonlager, og at disse skal gjelde for alle land. Det vises til at regelverket også bør omfatte gode kontrollordninger som kan hindre datamanipulasjon og karbonlekkasje.

En felles løsning med EU

Regjeringen mener at Norges utslippsforpliktelse i den nye klimaavtalen må reflektere vår nære tilknytning til EU på klimaområdet. EU har satt seg et mål om å redusere utslippene i 2030 med minst 40 pst. sammenlignet med 1990. Dette gir en utslippsbane i tråd med togradersmålet. Norges målsetting skal være minst like ambisiøs som EUs. Ved å sette et mål på minst 40 pst. som legger til rette for felles oppfyllelse av forpliktelsen, kan Norge bidra til å forsterke blokken med de mest ambisiøse og konstruktive landene i klimaforhandlingene.

Med en felles oppfyllelse vil Norge delta i gjennomføring av det samlede utslippsmålet på minst 40 pst. reduksjon. Dette vil gjennomføres med utgangspunkt i den fordelingen av innsats mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor som EU har vedtatt, der kvotesystemet skal stå for en samlet reduksjon på 43 pst. sammenlignet med 2005 og ikke-kvotepliktig sektor en utslippsreduksjon på 30 pst. sammenlignet med 2005.

Regjeringen vil at Norge går i dialog med EU om å inngå en avtale med EU om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen sammen med EU med et klima-

mål på minst 40 prosent i 2030 sammenlignet med 1990-nivået. Det er en forutsetning at regelverket ikke skal innlemmes i EØS-avtalen, men framforhandles som en bilateral overenskomst. Det er også en forutsetning at Norge ikke uten videre vil bli bundet av mål og regelverk på klima- og energiområdet utover det som følger av EØS-avtalen og avtalen om felles oppfyllelse med EU. Ettersom Norge allerede er fullt inkludert i EUs kvotesystem gjennom EØS-avtalen, er det særlig spørsmålene om utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor og adgangen til fleksibel gjennomføring som må løses. Regjeringen vil legge vekt på likeverdige rammevilkår for norske bedrifter sammenlignet med bedrifter i EU.

Fram mot Paris vil regjeringen arbeide for en intensjonsavtale med EU om en felles oppfyllelse i henhold til Klimakonvensjonens bestemmelser. Det er nedfelt i Klimakonvensjonen at det skal legges til rette for samarbeid mellom parter for å gjennomføre tiltak.

Departementet viser i meldingen til at selv om en intensjonsavtale med EU om felles oppfyllelse kan komme på plass relativt raskt, kan det ta tid før den endelige avtalen med EU er forhandlet fram. Her må det tas hensyn til EUs egen tidsplan for oppfølging av klima- og energirammeverket for 2030, og at flere vedtak vil være klare først rundt 2016. Det er blant annet derfor, og for å ta høyde for at forhandlingene med EU ikke fører fram, nødvendig at Norge sender inn en selvstendig, indikativ forpliktelse til FNs klimakonvensjon innen første kvartal 2015. Regjeringen vil på egnet måte holde Stortinget informert om avklaringene med EU.

Innsending av Norges indikative utslippsforpliktelse til FN

Regjeringens dialog med EU om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen vil ikke være sluttført innen fristen for å melde inn Norges utslippsforpliktelse til FN 31. mars 2015. Regjeringen foreslår derfor at Norges innsending til FN skal inneholde en indikativ betinget utslippsforpliktelse på minst 40 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990. Norge vil i innsendingen informere om at det forhandles om felles oppfyllelse av forpliktelsen med EU. Det vil understrekes at Norge med en felles løsning vil sikre at det totale ambisjonsnivået opprettholdes, og at informasjonen som gis kan bli justert i lys av den endelige avtalen med EU.

Departementet viser til at i innsending til Klimakonvensjonen skal det tas et generelt forbehold om at dersom framtidig utvikling av regelverk ikke gjør det mulig å gjennomføre forpliktelsen slik som forutsatt, vil det kunne bli nødvendig å gjennomgå forpliktelsen igjen. Innsendingen til FN skal også inneholde en begrunnelse som omtaler eksisterende virkemiddel-

bruk, utslippsutvikling og potensial for utslippsreduksjoner, samt en overordnet beskrivelse av aktuelle politiske initiativ for å redusere utslippene.

Norsk klimapolitikk

Regjeringen vil videreføre en ambisiøs nasjonal klimapolitikk som bidrar til at Norges nasjonale utslipp reduseres fram mot 2030, og dermed også til det langsiktige målet om at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Departementet viser til at det pågår et arbeid med å styrke virkemidlene, blant annet gjennom opprettelsen av Grønn skattekommisjon, regjeringens strategi for arbeidet med CO₂-håndtering som ble lagt fram i Olje- og energidepartementets Prop. 1 S (2014–2015), den helhetlige gjennomgangen av bilavgiftene og Nasjonal transportplan.

Regjeringens prioriterte innsatsområder i klimapolitikken vil være

- reduserte utslipp i transportsektoren
- utvikling av lavutslippsteknologi i industrien og ren produksjonsteknologi
- CO₂-håndtering
- styrke Norges rolle som leverandør av fornybar energi
- miljøvennlig skipsfart

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen, Tor Arne Bell Ljunggren og Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Tina Bru, Odd Henriksen og Eirik Milde, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Oskar J. Grimstad, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingunn Gjerstad, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Meld. St. 13 (2014–2015) om ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU.

Generelle merknader

Komiteen viser til FNs klimapanelers femte hovedrapport der det fremgår at de globale utslippene bør reduseres med 40–70 pst. innen 2050, sammenlignet med hva utslippene var i 2010, dersom verden skal unngå alvorlige og irreversible klimaendringer. Ifølge FNs klimapanel risikerer vi en gjennomsnittlig

global oppvarming på mellom 3,7 og 4,8 grader i 2100 sammenlignet med perioden 1850–1900, dersom utslippene ikke reduseres betydelig. Tørke, flom og andre klimaendringer vil kunne få enda større konsekvenser enn tidligere antatt.

Komiteen understreker at klimaforlikets mål om utslippsreduksjon i 2020 ligger fast.

Komiteen viser til FNs klimakonferanse i 2011, der det ble enighet om at det skal fremforhandles en ny klimaavtale i Paris i 2015. Avtalen skal ha effekt fra 2020 og skal omfatte alle land. Som grunnlag for å fastsette forpliktelser i avtalen ble det vedtatt under Klimakonvensjonen i 2013 å invitere alle land til å sende inn sine indikative bidrag/forpliktelser i avtalen. Det skal skje innen første kvartal 2015 for de land som er rede til det, eller i god tid før møtet i desember. Komiteen viser til at bidrag til utslippsreduksjoner vil være det helt sentrale i en internasjonal avtale. Det er summen av innsatsen fra alle land som avgjør i hvilken grad vi kan begrense den globale oppvarmingen.

Komiteen viser til at Norge har teknologi, kompetanse og kapital til å lede an i det grønne skiftet. Komiteen har høye forventninger til utslippskutt i rike land og land med betydelige utslipp.

Komiteen viser til Miljødirektoratets rapport «Faglig grunnlag for videreutvikling av den nasjonale og internasjonale klimapolitikken – Klimatiltak mot 2020 og plan for videre arbeid», som viser at det er et gap mellom Stortingets klimamål og dagens vedtatte klimatiltak og -virkemidler på om lag 8 millioner tonn CO₂. I Nasjonalbudsjettet 2015 anslås utslippene i 2020 til å være 750 000 tonn lavere enn i Miljødirektoratets rapport. Det er likevel et klart og ubestridt behov for å forsterke klimaforliket.

Komiteen merker seg at avtalen vedtatt under Klimakonvensjonen i 2014 ba alle land, ved innsending av sine indikative klimamål, om å inkludere en vurdering av hvordan det foreslåtte målet er rettferdig og ambisiøst.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, peker på at Norge som et rikt industriland og foregangsland i klimaforhandlingene gjør rett i å øke ambisjonsnivået i klimapolitikken fra 2020 til 2030.

Flertallet har merket seg at den femte klimareporteringen til FNs klimapanel mener utslippskuttene som gjøres fra nå og fram til 2030, har stor betydning for om vi klarer å nå målet om å unngå mer enn 2 graders oppvarming på sikt. Dersom utslippene flater ut og begynner å gå ned før 2030, kan behovet for årlige globale reduksjoner fra 2030 til 2050 ligge på om lag 3 pst. Dersom vi venter med snuoperasjonen, må den årlige nedgangen være langt kraftigere.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti bestrider regjeringens påstand om at man nå øker ambisjonsnivået i klimapolitikken, all den tid man verken har konkrete og målbare ambisjoner for nasjonale utslippskutt, og heller ingen konkrete forpliktelser om internasjonal solidaritet gjennom finansiering av klimatiltak og klimatilpasning i verdens fattigste land, som rammes hardest av klimændringene.

Dette medlem vil videre minne om at det norske klimamålet for 2020, som har vært formidlet til FNs klimakonvensjon, fastslår hvor stor del av utslippsforpliktelsen som skal gjennomføres i Norge. Det er en svekkelse av norske posisjoner når Norges klimamål fram mot 2030 ikke inneholder tilsvarende forpliktelser.

Veien mot Paris 2015

Komiteen har merket seg at regjeringen i Meld. St. 13 (2014–2015) foreslår at Norge i løpet av første kvartal 2015 skal sende inn en selvstendig, indikativ forpliktelse til FNs klimakonvensjon.

Komiteen viser til at forpliktelsen innebærer at Norge vil påta seg en betinget forpliktelse om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990. Norge vil gå i dialog med EU om å inngå en avtale om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen sammen med EU, med et klimamål på minst 40 pst. kutt i 2030 sammenlignet med nivået på utslippene i 1990.

Komiteen viser til at frem mot klimakonferansen i Paris i desember 2015 vil regjeringen arbeide for en intensjonsavtale med EU om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at dette gir en utslippsbane i Europa i tråd med togradersmålet.

Flertallet mener regjeringens foreslåtte avtale med EU vil gi et forutsigbart og forpliktende rammeverk for å videreutvikle norsk klimapolitikk. Flertallet viser til at Norge allerede er tilknyttet EUs indre marked gjennom EØS-avtalen. Nær 80 pst. av Norges eksport går til EU. Flertallet mener det vil være en fordel for norsk næringsliv og norsk industri at Norges og EUs klimapolitikk samordnes i større grad.

Flertallet viser til at det innenfor EU-systemet ikke fastsettes overordnede utslippsmål for enkeltland, men for EU samlet.

Flertallet viser til at det i prinsippet betyr at Norge kan innfri deler av forpliktelsen gjennom tiltak i andre EU-land, men det kan bli dyrt, vil være avhengig av at andre land i Europa overoppfyller sine mål, og vil bety at Stortinget prioriterer kjøp av kvoter

fremfor å vedta tilstrekkelige nasjonale tiltak. Flertallet stiller seg bak ambisjonen om å sørge for at Norge leder an i det grønne skiftet i Europa.

Flertallet viser til at forhandlingene mellom Norge og EU vil resultere i et nasjonalt mål om utslippsreduksjoner i ikke-kvotepiktig sektor. Dette målet vil trolig fastsettes i 2016. Flertallet mener det i etterkant av dette vil være naturlig å avklare hvordan vi skal oppfylle Norges forpliktelser om utslippsreduksjoner, men legger til grunn at tiltak for å redusere utslipp vil fremmes fortløpende i årene fremover.

Komiteen understreker viktigheten av å ha et langsiktig mål om å omstille Norge til et lavutslipps-samfunn.

Komiteen viser til at som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser, skal Norge ha et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030. Dette klimamålet har vært formidlet til FNs klimakonvensjon og står ved lag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at målet om karbonnøytralitet i 2030 vil være nasjonalt, og eventuelle utslippskutt utover 40 pst. vil ikke inngå i den felles forpliktelsen med EU.

Komiteen viser til at investeringer i klimatilpasning og tilgang på fornybar energi vil bli et viktig punkt i årets klimaforhandlinger i Paris. Komiteen mener det er avgjørende at rike land som Norge fortsatt bidrar både økonomisk og med forslag til løsninger i forhandlingene.

Komiteen vil understreke at Norge allerede har noen av verdens ledende kompetansemiljøer på planlegging og realisering av prosjekter innen fornybar energi i utviklingsland gjennom SN Power og Norfund. Komiteen legger til grunn at Norge – gjennom disse selskapene og andre virkemidler – bidrar til etablering av ny fornybar energiproduksjon i utviklingsland også etter 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, peker på at Norge også har frihet til å bidra med utslippsreduksjoner ut over en felles forpliktelse med EU om 40 pst. kutt i utslippene innen 2030. Flertallet mener at Norge bør påta seg forpliktelser ut over 40 pst. ved hjelp av eventuelle fleksible mekanismer i FNs klimarammeverk, hvis dette kan bidra til en global og ambisiøs klimaavtale i Paris.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til viktigheten av ambisiøse mål mot 2030 – for å bidra til det grønne skiftet gjennom en ny klimaavtale i Paris i 2015. Dette flertallet viser til at Norge i klimaforhandlingene har tatt til orde for netto nullutslipp globalt i 2050. Skal verden nå nullutslipp i 2050, må dette gjøres mulig gjennom klare mål for 2030. Gjennom å sette ambisiøse mål som tilrettelegger for utvikling av teknologi og finansieringsmekanismer, kan Norge utgjøre en stor forskjell internasjonalt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, ber regjeringen komme til Stortinget med en sak etter at innsatsfordelingen er klar, som beskriver hvordan regjeringen vil arbeide for å nå disse målene. Dersom en felles løsning ikke fører frem, vil målet om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990 være Norges indikative forpliktelse. Flertallet ber regjeringen komme til Stortinget med en egen sak som beskriver hvordan Norge skal arbeide for å nå vår indikative forpliktelse hvis en felles løsning med EU mot formodning ikke skulle føre frem.

Flertallet vil i denne sammenheng vise til Miljødirektoratets rapport «Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling», og til at Miljødirektoratet skal komme med oppdatert og utvidet rapport om mulige tiltak sommeren 2015. Sammen med rapporten fra Grønn skattekommisjon og gjennomgangen av kjøretøy- og drivstoffavgiftene vil Miljødirektoratets oppdaterte rapport inngå i grunnlaget for videre arbeid med utslippsreduksjoner i Norge.

Flertallet ber om at regjeringen i overnevnte sak inkluderer en beskrivelse av mulige klimatiltak i utviklingsland i perioden 2020–2030.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at 2030 kun er 15 år fram i tid. Dersom vi skal nå klimamålene, må virkemiddelbruken trappes betydelig opp allerede i inneværende stortingsperiode.

Disse medlemmer mener regjeringen må komme til Stortinget med en sak om Norges nasjonale målsettinger i klimapolitikken. Dette må skje så raskt som mulig etter Paris 2015, slik at Stortinget får tid og mulighet til en grundig diskusjon om innretting på de norske målene mot 2030. I meldingen som da legges fram, må regjeringen også presentere oppdaterte tiltak og virkemidler for å nå målene.

Disse medlemmer mener denne meldingen må ses i sammenheng med Stortingets vedtak i repre-

sentantforslag om en klimalov, jf. Dokument 8:32 (2014–2015).

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en plan for nasjonale utslippsreduksjoner mot 2030 så raskt som mulig etter 'Paris 2015', og før sommeren 2016.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en stortingsmelding om klimapolitikken som inneholder en helhetlig og gjennomarbeidet plan for hvordan 2030-målene skal bidra til langsiktig klimavennlig omstilling i Norge, herunder mål for utslippsreduksjoner i sektorer utenfor kvotepliktig sektor.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det i tillegg må settes forpliktende målsettinger også for kvotepliktig sektor.

Disse medlemmer vil bestride at definisjonen av et lavutslippssamfunn er at Norge skal sørge for utslippsreduksjoner tilsvarende norske utslipp innen 2050. Definisjonen av et lavutslippssamfunn må omhandle omstillingen av det norske samfunnet, ikke hva vi betaler for av utslippsreduksjoner i andre land. Disse medlemmer viser i den sammenheng til Miljødirektoratets rapport «Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling», som anslår at veien mot lavutslippssamfunnet betyr at norske utslipp må ned til mellom 10,2 og 20,4 millioner tonn i 2050, gitt en befolkning på 6,6 millioner.

Disse medlemmer mener enda større kutt enn dette trengs, og er derfor svært skuffet over at klima- og miljøministeren på skriftlig spørsmål anslår at Norge kan definere seg som et lavutslippssamfunn, dersom man i 2050 slipper ut opp mot 26 millioner tonn CO₂. Dette betyr i så fall utslippsreduksjoner på mindre enn 50 pst. fra 1990 til 2050.

Disse medlemmer er videre skuffet over at regjeringens klimamål mangler konkrete og målbare ambisjoner for utslippskutt fra norsk territorium for årene mellom 2020 og 2030, all den tid det er en tverrpolitisk enighet om at Norge skal omstille seg til lavutslippssamfunnet fram mot 2050. I tillegg til nasjonale utslippskutt må Norge bidra til betydelige utslippskutt i resten av verden, men disse skal ikke erstatte nasjonale utslippskutt.

Disse medlemmer mener at de prioriterte innsatsområdene som regjeringen viser til i meldingen, er viktige for norsk klimapolitikk, men at regjeringen mangler både konkrete og etterprøvbare ambisjoner, så vel som nye forslag til virkemidler. Dessuten tydeliggjør innsatsområdene at regjeringen

mangler ambisjoner for å hindre nye store utslipp i petroleumssektoren.

Disse medlemmer mener veien mot lavutslippssamfunnet må planlegges ved hjelp av målbare og tidfestede nasjonale mål som følges opp med styringseffektive virkemidler. Dette fordi omstillingen til lavutslippssamfunnet vil ta tid, siden mange utslippskilder har lang levetid og en ny klimavennlig infrastruktur må på plass. Feilinvesteringer vi gjør i dag låser inne utslipp i lang tid framover.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener Norge burde påta seg en forpliktelse om at norske utslipp i 2030 ikke skal overstige 25 millioner tonn. Dette tilsvarer en 50 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990.

Dette medlem foreslår:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge påtar seg en forpliktelse om at norske utslipp i 2030 ikke skal overstige 25 millioner tonn, en reduksjon på 50 prosent sammenlignet med 1990.»

Dette medlem mener videre at Stortinget bør fastsette strategiske klimamål for de viktigste sektorene i Norge med klimagassutslipp, og at disse også bør meldes inn til FN i forkant av klimaforhandlingene i Paris.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener Norges internasjonale klimaplikteelse bør være å redusere klimagassutslippene fra norsk territorium ned til 20 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i 2030, og at dette bør uttrykkes entydig i norsk innmelding til «Paris-forhandlingene». Dette tilsvarer en reduksjon på om lag 60 pst. av utslippene fra norsk territorium i 1990, og er et realistisk og rettferdig bidrag for Norge, basert på våre høye utslipp per innbygger i dag og våre muligheter som et rikt land.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen melde som norsk forpliktelse til FNs klimakonvensjon at klimagassutslippene fra norsk territorium skal være maks. 20 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i 2030.»

Dette medlem viser til at norsk klimapolitikk, inklusive klimaforliket, de siste 25 årene har mislyktes i å redusere utslipp fra norsk territorium. I 2013 var de samlede utslippene fra norsk territorium om lag 53,9 mill. tonn CO₂-ekvivalenter, om lag 4 pst. høyere enn i 1990. I Europa er det nå kun Russland og Estland i tillegg til Luxembourg, Gibraltar og Færøyene som har høyere utslipp per innbygger enn

Norge. I nasjonalbudsjettet for 2015, tabell s. 87, legger regjeringen til grunn at utslippene vil øke fram til 2020 og falle igjen omtrent til dagens nivå i 2030. Utslippene har avtatt, men svært lite, i 2014. Norsk klimapolitikk er fortsatt ikke operasjonalisert i forpliktende sektorvise mål og konkrete tiltak med spesifiserte bidrag til utslippskutt. Det finnes ingen samlet konkret plan for hvordan klimaforlikets mål for nasjonale utslipp i 2020 skal nås.

Dette medlem påpeker at norsk klimapolitikk med regjeringens opplegg vil fortsette å være så innfløkt at kun et fåtall mennesker blir i stand til å forstå de norske klimamålsettingene. Dette medlem frykter at regjeringens politikk dermed ikke vil utløse skaperkraften og dugnadsånden som er avgjørende for å lykkes med et grønt skifte i Norge.

Dette medlem mener det er nødvendig med en helt annen klimapolitikk i Norge. Miljødirektoratet har i rapporten «Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling» vist hvordan utslippene fra norsk territorium kan reduseres til 28,5 mill. tonn CO₂ i 2030. I rapporten har Miljødirektoratet imidlertid lagt til grunn et fortsatt høyt aktivitetsnivå i petroleumsnæringen.

Dette medlem minner om at forbrenning av olje, gass og kull er årsaken til klimaendringene, og viser til at FNs klimapanel i sin siste rapport konkluderte med at verden har funnet fire ganger mer fossile ressurser enn vi kan brenne innenfor rammen av togradersmålet. Dette medlem mener norsk klimapolitikk ikke lenger kan være uberørt av dette. Norsk petroleumsproduksjon må fases ut over en tjuårsperiode, gjennom en kombinasjon av stans i tildeling av nye leteområder, og at produksjonen av olje og gass på eksisterende innretninger blir stengt ned i tråd med planer som må vedtas av storting og regjering.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen melde som tilleggsforpliktelse til FNs klimakonvensjon at norsk olje- og gassvirksomhet skal fases ut over en 20-årsperiode».

EU og Norge

Komiteen viser til at utslippene i EU har avtatt betydelig siden 1990, som en følge av strammere klimapolitikk, utfasing av kull i energiproduksjon, nedlegging av ulønnsom forurensende industri i Øst-Europa og svak økonomisk vekst. I 2012 var utslippene 19 prosent lavere enn i 1990. I samme periode økte utslippene i Norge.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener en hovedårsak til økte norske

utslipp er økte utslipp fra olje- og gassindustrien, som følge av mange utbygginger basert på fossil kraftforsyning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at kvotesystemet vil være et viktig klimapolitisk virkemiddel i EU for å innfri forpliktelsen om å kutte utslippene med 43 pst. i kvotepliktig sektor i 2030 sammenlignet med 2005.

Flertallet viser i den forbindelse til at den årlige reduksjonen i kvotemengden trappes opp fra 2021, ved at reduksjonsfaktoren øker fra 1,74 pst. til 2,2 pst. av en beregnet kvotemengde i 2010. Flertallet mener dette er et viktig grep for å gjenvinne tilliten til kvotesystemet, sett i lys av den vedvarende lave kvoteprisen innenfor EUs kvotesystem.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil peke på at ettersom EU legger 1990-nivået til grunn for tallfesting av reduksjonsmål, blir det vesentlig mer krevende for Norge enn for EU å nå målene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener samtidig at lave kvotepriser og behovet for å hindre utslippsreduksjoner i lang tid framover gjør det nødvendig med utslippsreduserende tiltak i kvotepliktig sektor ut over det som utløses av kvoteplikten.

Komiteen mener Norge skal bidra til betydelige utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor i Norge, og viser til at potensialet for utslippsreduksjoner i denne sektoren er stort. Det gjelder særlig transportsektoren, som i dag står for om lag en tredjedel av norske utslipp.

Komiteen merker seg at EUs beslutning om hvordan det samlede målet om utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor skal fordeles på medlemslandene, forventes i 2016. Komiteen har videre merket seg at EUs mål om 30 pst. kutt i ikke-kvotepliktig sektor innen 2030 skal gjennomføres ved at hvert enkelt medlemsland gjennomfører kutt på mellom 0 og 40 pst, der størrelsen på kuttet vil bestemmes ut fra landenes bruttonasjonalprodukt per innbygger og potensialet for kostnadseffektive utslippsreduksjoner. Komiteen mener derfor det er grunn til å forvente at Norge må ta store utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor.

Komiteen peker på at Norge har en særlig mulighet til å være en spydspiss internasjonalt gjennom å utvikle ny teknologi og utvikle tidligmarkeder for klimateknologi, slik vi blant annet har gjort gjen-

nom satsing på nullutslippskjøretøy. Videre peker komiteen på at det globalt er et stort behov for å kanalisere kapital til klimavennlig infrastruktur og klimaløsninger, herunder for eksempel fornybar energi og jernbane.

Komiteen understreker videre at Norge fortsatt skal bidra med støtte til klima- og miljøtiltak i land utenfor EU, slik som den internasjonale skogsatsingen, det norske bidraget til FNs grønne fond og satsing på fornybar energi i utviklingsland.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, deler regjeringens syn på hvilke prioriterte innsatsområder Norge skal ha i den nasjonale klimapolitikken. Flertallet mener i tillegg det er viktig at Norge viderefører bruken av doble virkemidler i kvotepliktig sektor, som CO₂-avgift i petroleumsindustrien og positive incentiver til teknolog utvikling i industrien.

Flertallet peker på at en av de store endringene i norsk klimapolitikk, dersom vi inngår en avtale om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen sammen med EU, blir at kjøp av klimavoter i utviklingsland gjennom FNs kvotesystem ikke kan brukes for å nå målet om 40 pst. utslippsreduksjon i EU.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne peker på at en av de store endringene i norsk klimapolitikk dersom vi trer inn i EUs klimarammeverk, blir at kjøp av klimavoter i utviklingsland gjennom FNs kvotesystem ikke kan brukes for å nå målet om 40 pst. reduksjon, og ikke lenger vil være del av det norske klimaregnskapet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at dersom avtalen i Paris blir slik at Stortingets betingelser er ivaretatt og Norge skal ha et mål om karbonnøytralitet i 2030, vil bruk av eventuelle FN-mekanismer være avgjørende.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti støtter ikke norsk tilslutning til EUs klimapolitiske rammeverk, og mener dette er et grep regjeringen gjør for å slippe å bli målt opp mot forpliktende og etterprøvbare nasjonale mål i klimapolitikken. Regjeringen vil med dette sikre seg muligheten til å kjøpe billige utslippskutt i andre land, som alternativ til å føre en politikk som omstiller Norge til et nullutslippsamfunn.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne understreker at det ikke er noen motsetning mellom deltakelse i EUs kvotesystem og det

å fatte nasjonale vedtak om forpliktende og etterprøvbare utslippsmål. Dette medlem konstaterer likevel at regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti i stedet for selv å vedta i Stortinget de klimapolitiske mål og forpliktelser de mener er riktige, velger å henvise til EU som pådriver for at Norge skal forplikte seg til en ambisiøs klimapolitikk – i stedet for selv å innta rollen som pådriver for ambisiøse målsettinger. En konsekvens av dette er at verdifull tid går tapt fordi regjeringen må vente på resultatene av forhandlingene før målsettingen for 2030 er på plass.

Dette medlem viser videre til regjeringens påstand om at EUs målsetting om å redusere utslippene i 2030 med minst 40 pst. sammenlignet med 1990, «gir en utslippsbane i tråd med togradersmålet.». Dette medlem minner om at IPCC opprinnelig anbefalte 40 pst. utslippskutt i rike land allerede innen 2020. Muligheten for å innfri togradersmålet basert på 40 pst. utslippskutt i 2030, er basert på svært optimistiske forutsetninger.

Dette medlem vil understreke at det uansett er svært gode grunner til å øke det norske ambisjonsnivået, ettersom en oppvarmning på opp mot to grader innebærer svært stor risiko for at selvforsterkende klimamekanismer fører til langt høyere temperaturøkning.

Dette medlem konstaterer at regjeringen foreslår en videreføring av dagens klimapolitikk, hvor tilsynelatende høye målsettinger i all hovedsak blir gjennomført gjennom kvotehandel i utlandet, med det formål å unngå tiltak på hjemmebane og særlig å skjerme olje- og gassindustrien mot nedtrapping og omstilling.

Dette medlem viser til at om lag halvparten av norske klimagassutslipp i dag er underlagt kvoteplikt som en del av EUs kvotesystem. Et velfungerende kvotesystem kan være ett av flere virkemidler for å kutte klimagassutslipp, men kvoteprisene har lenge vært for lave til å utløse nye klimatiltak. Fra en topp på rundt 35 euro per tonn i 2008, har prisen for å slippe ut ett tonn CO₂ siden 2012 ligget på rundt fem euro per tonn. De faktiske utslippene i Europa er i dag langt lavere enn det taket kvotesystemet setter, blant annet som følge av finanskrisen og ambisiøs klimapolitikk i flere land. Realiteten er at alle bedrifter i kvotesystemet nærmest kan slippe ut så mye CO₂ som de vil.

Dette medlem støtter ambisjonen om å reformere EUs kvotesystem, men påpeker at det er usikkert om det vil være politisk vilje til å stramme inn markedet tilstrekkelig til å få en høy kvotepris innen 2030. Regjeringens forslag innebærer derfor å basere store deler av norsk klimapolitikk på et usikkert håp om at EUs kvotesystem vil fungere i fremtiden.

Dette medlem viser til at ifølge Klima- og miljødepartementets sjette rapportering til FNs kli-

makonvensjon i 2014, bidro norsk deltakelse i EUs kvotesystem til å kutte utslipp i Norge med kun 0,3 mill. tonn CO₂ per år i perioden 2008–2012. Bakgrunnen for dette er det generelt høye kostnadsnivået i Norge. Norsk deltakelse i EUs klimapolitikk uten et eget nasjonalt utslippsmål vil derfor medføre at norske bedrifter fortsatt i utstrakt skala kan kjøpe utslippskvoter i andre EU-land, samtidig som de fortsetter sine utslipp her hjemme. Norge risikerer å betale for utvikling av klimateknologi i land som Polen og Tyskland, mens vi fortsetter med olje og gass. Det vil ikke kutte norske utslipp og er kortsiktig næringspolitikk.

Dette medlem påpeker at regjeringen skriver at «i innsending til Klimakonvensjonen skal det tas et generelt forbehold om at dersom utvikling av regelverk ikke gjør det mulig å gjennomføre forpliktelsen slik som forutsatt, vil det kunne bli nødvendig å gjennomgå forpliktelsen igjen». Dette medlem er forbauset over at regjeringen velger å formidle så sterk tvil om Norges gjennomføringsevne i klimapolitikken ved innmeldingen av utslippsmålene. En gjensidig forpliktende internasjonal avtale forutsetter at de respektive statene viser mer vilje til forpliktelse enn regjeringen signaliserer. Dette medlem mener Norge bør understreke at dersom utvikling av regelverk ikke gjør det mulig å gjennomføre forpliktelsen i samarbeid med EU, vil Norge uansett innfri forpliktelsen ved å redusere utslippene på hjemmebane.

Dette medlem peker på at EUs energi- og klimapolitikk utgjør en helhetlig pakke, der alle fire elementene sammen spiller en sentral rolle. Dette medlem mener at en troverdig deltakelse i EUs klima- og energipolitikk forutsetter tilslutning til hele EU-regelverket, og viser til at regjeringen bare har foreslått at Norge tilslutter seg én av fire sentrale pilarer i EUs klimaarbeid, mens Norge kun skal følge EØS-sporet når det gjelder energieffektivisering, fornybarandel og kapasitet for energioverføring mellom land. Dette medlem mener troverdig deltakelse i EUs energi- og klimapolitikk derfor fordrer en nasjonal forpliktelse også for økt andel fornybar energi.

Behov for forsterket virkemiddelbruk

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, mener at fangst og lagring av CO₂ vil være en avgjørende teknologi for å nå de globale klimamålene. Også på norske industrielle punktutslipp kan slik teknologi spille en viktig rolle.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener klimaforlikets mål om å realisere minst ett fullskala anlegg for fangst og lagring av CO₂ innen 2020 igjen må ledsages av kraftfulle virkemidler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener en forutsetning for å nå målet om å bli et lavutslippssamfunn i 2050 er å utvikle null- og lavutslippsløsninger i alle de norske industrigrenene. Utvikling, demonstrasjon, oppskalering, kommersialisering og spredning av teknologi tar lang tid.

Disse medlemmer er også kjent med at industriell virksomhet kjennetegnes av store investeringer, lang levetid og lang brukstid. Målet om å bli et lavutslippssamfunn i 2050 betyr at behovet for slik teknologi vil melde seg lenge før 2050, ettersom punktutslipp som godkjennes før 2050 vil ha operasjonstid langt inn i lavutslippssamfunnet.

Disse medlemmer mener Norge skal ha et nasjonalt mål om utvikling av null- og lavutslippsteknologi i alle våre industrigrener.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak om utvikling av fangst og lagring av CO₂ fra norske industrielle utslipp.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemiddelapparatet rettet mot teknologitvikling i norsk næringsliv, og påse at det er innrettet på en slik måte at målet om lav- og nullutslippsteknologier i alle industrigrenene kan nås.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen trappe opp bevilgningene til fondet for klimateknologi, fornybar energi og energiomlegging i de årlige budsjettene slik at fondet i 2017 er på 100 mrd. kroner.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen endre Enovas mandat slik at de i samarbeid med Gassnova kan støtte prosjekter for fangst og lagring av CO₂.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det uavhengig av tilslutningen til EU er behov for forsterket virkemiddelbruk i klimapolitikken, både mot 2020, 2030 og 2050. Selv om avtalen med EU ikke er klar, mener disse medlemmer det er liten grunn til å vente med å fastsette rammer for en sterkere virkemiddelbruk i klimapolitikken.

Disse medlemmer viser til at selv om store deler av norsk industri og næringsliv er omfattet av kvotepliktig sektor, så vil det være behov for tiltak som sikrer omstilling til lavutslippssamfunnet også i disse sektorene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at fastsetting av mål i klimapolitikken må følges av kraftfulle tiltak og virkemidler for å nå målene. Disse medlemmer deler regjeringens vurdering av at en tilslutning til EUs rammeverk for klimapolitikken er en riktig vei å gå for norsk klimapolitikk. Imidlertid gir tilslutning til EUs klimapolitikk ikke de viktige avklaringene som er nødvendig for langsiktig omstilling i Norge.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at et nasjonalt mål om utvikling av null- og lavutslippsteknologi i alle våre industrigrener konkretiseres. Et slikt mål må innebære at man styrer mot at

- Industriens energibruk skal være fossilfri.
- Norge er verdensledende på fornybare reduksjonsmidler i metallindustrien.
- Det bygges opp en industrisatsing på utvikling og bruk av biologisk baserte kjemikalier og drivstoff.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne merker seg at regjeringen i meldingen forventer at klimagassutslippene fra norsk territorium med dagens politikk vil være 52,3 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i 2030, og at det blir varslet nye tiltak i forbindelse med fremtidige statsbudsjett. Selv med uklare mål er det klart at det eksisterer et stort gap mellom dagens politikk og regjeringens mål for 2030.

I tillegg til de elementene som er gjennomgått i merknadene, mener dette medlem at hovedtrekkene i en ny og effektiv klimapolitikk må basere seg på følgende hoveddrammer:

- Konkrete klimakutt i Norge: Det suverent største virkemiddelet i norsk klimapolitikk har vært kvotehandel. Dette medlem ser positivt på at regjeringen som en del av EUs rammeverk ikke lenger vil kunne kjøpe FN-kvoter for å oppfylle våre egne forpliktelser. Samtidig er dette medlem bekymret for at Norge vil ende med å kjøpe store mengder EU-kvoter, både i kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor, og dermed utsette omstillingen av norsk økonomi. Dette medlem mener det er av stor betydning at Stortinget vedtar et klart og tydelig nasjonalt utslippsmål for Norge i 2030, målt i tonn CO₂.

- Forståelige mål: En avgjørende forutsetning for en vellykket klimapolitikk er at målene er klare og forståelige slik at borgerne kan følge med og holde politikerne ansvarlige. Mål og kutt må uttrykkes i tonn for norsk territorium.
- Klimalov: For å kutte utslippene systematisk trengs nasjonale og sektorvise mål, og tydelig rapportering. Dette medlem viser i den forbindelse til Dokument 8:32 S (2014–2015) som er til behandling i energi- og miljøkomiteen, der regjeringen bes legge frem forslag til en klimalov i løpet av stortingsperioden. En klimalov vil gi et overordnet bindende rammeverk for systematisk, sektorvis gjennomføring av vedtatte målsettinger på kort og lang sikt. Lov er det mest effektive virkemidlet politikerne har for å gjennomføre politikk.
- Petroleumpolitikk er klimapolitikk: Dette medlem stiller seg uforstående til hvordan petroleumpolitikk i så mange år har fått lov til å leve helt på siden av klimapolitikken. Konsepsjonsrunder og en langsiktig plan for utfasing av norsk petroleumsvirksomhet er en sentral del av norsk klimapolitikk. Dette medlem viser i den forbindelse til Dokument 8:39 S (2013–2014) om å stanse tildelingen av nye blokker i den 23. konsesjonsrunden.
- Statens pensjonsfond utland (SPU) som klimapolitisk virkemiddel: I kraft av sin størrelse har SPU åpenbart klimapolitisk effekt, spørsmålet er hvilken effekt det bør ha. Fondet har på få år opparbeidet seg betydelig definisjonsmakt i internasjonale finansmarkeder, og dets langsiktige horisont gjør at det er ekstra viktig å håndtere langsiktig systemisk risiko. Samtidig er tilgang til kapital en av de viktigste begrensningene for å få fortgang i det grønne skiftet internasjonalt. Dette medlem viser i den forbindelse til Dokument 8:42 S (2014–2015) om å trekke SPU ut av kullskeselskaper, og Dokument 8:64 S (2013–2014) om en norsk klimaprocent, og fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen melde som norsk tilleggsforpliktelse til FNs klimakonvensjon at Statens pensjonsfond utland skal brukes som et aktivt klimapolitisk verktøy, og at fondet innen 2020 skal trekke seg ut av alle investeringer i fossil energi.»

- Målrettet redskap for grønn omstilling: Dette medlem mener klimapolitikken ikke bør ses som en trussel mot arbeidsplasser, men som en mulighet til å omstille næringslivet til en grønn fremtid. Dagens politikk, som hevder å være næringsnøytral, men som favoriserer petroleumsindustrien med omfattende subsidier, legger ikke

opp til omstilling. Et eksempel er satsing på fornybar energi, hvor dagens teknologinøytrale linje har gitt omfattende utbygging av småkraft med liten dokumentert klimagevinst, men stedvis store naturinngrep. Samtidig er det snart ikke noe igjen av en norsk havvindnæring, et område hvor Norge har store fortrinn ressurs- og kompetansemessig.

Dette medlem mener regjeringen snarest må legge frem en stortingsmelding som inneholder en klar plan for hvordan Norges utslipp skal reduseres til 20 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2030.

Transportsektoren

Komiteen viser til at transportsektoren er den sektoren i Norge hvor potensialet for utslippsreduksjoner er størst. Tiltakene som er innført i transportsektoren til nå har hatt effekt. Komiteen mener derfor det er naturlig å fortsette med endringene i avgiftsstrukturen for bilparken, slik at en favoriserer mer klimavennlige biler.

Komiteen er kjent med at behovet for tunge investeringer i kollektivtransport i og rundt de store byene er påtrengende. Både fra et klima- og transportpolitisk perspektiv er tiden knapp, og behovet stort.

Komiteen mener det må ytterligere regulatoriske, økonomiske og kommunikative virkemidler til for å redusere utslippene fra transportsektoren betraktelig. Komiteen ber derfor regjeringen sørge for at virkemidlene for å redusere utslippene i transportsektoren gir et tilstrekkelig bidrag for å nå de nye utslippsmålene for 2030. Transportomfanget må reduseres, vi må få en raskere overgang til mer utslippssvake transportformer, og vi må redusere utslippene per personkilometer og tonnkilometer fra det enkelte kjøretøy eller fartøy.

Komiteen viser til at regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2015 vil presentere resultatet fra den helhetlige gjennomgangen av kjøretøy- og drivstoffavgiftene. Målet med gjennomgangen er å endre kjøretøy- og drivstoffavgiftene, slik at de stimulerer til endringer for bruk av ny teknologi, en sikrere bilpark og mer miljøvennlig valg.

Komiteen viser til at Stortinget i Innst. 159 S (2014–2015) ba regjeringen fremme forslag om å gi kommunene hjemmel til å opprette lavutslippssoner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at en del virkemidler for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren allerede er på plass, og at flere tas i bruk i år som en del av budsjettvedtaket for 2015.

Et annet flertall, medlemmene fra, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig

Folkeparti, og Venstre, viser til samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det står at satsingen på kollektivtransport i storbyene forsterkes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det fram mot 2030 er behov for et klart sektormål for utslippsreduksjoner i transportsektoren – både kvantitativt og kvalitativt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at som en del av en forpliktende avtale hvor også restriktive tiltak inngår, kan staten dekke opp mot 70 pst. av investeringskostnaden for prioriterte kollektivinvesteringer i og rundt de store byene.

Disse medlemmer viser til Innst. 147 S (2014–2015) om å følge opp anbefalinger for å nå Norges klimamål for 2020. Her vedtok Stortinget at «Stortinget ber regjeringen sørge for at kollektivtrafikken i 2025 som hovedregel benytter null- eller lavutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff.»

Disse medlemmer viser til at dette målet forutsetter at fylkeskommunene er i stand til å bære eventuelt økte drifts- og investeringskostnader som følge av en slik endring.

Disse medlemmer mener at som en del av en forpliktende avtale om bruk av ny, klimavennlig teknologi i kollektivsystemet, skal staten dekke merkostnadene for drift og investering i ny teknologi i en overgangsperiode hvor teknologien har en merkostnad i forhold til bruk av tradisjonell fossil energi.

Disse medlemmer viser til målet om at veksten i persontransport i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Avtaler mellom staten og byene om utvikling av kollektivtransport vil danne et viktig grunnlag for å nå denne målsettingen. Enkelte investeringer vil kunne kreve langt mer enn 50 pst. statlig andel. Det er derfor ikke klokt å bidra til at 50 pst. statlig andel i viktige kollektivtransportløsninger blir ansett som noen øvre grense.

Disse medlemmer vil understreke at det tiltaket innen jernbanen som enkeltvis kan gi mest CO₂-reduksjon på raskest mulig tid, er å elektrifisere de gjenværende jernbanestrekningene hvor det fortsatt er dieseldrevne tog.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er av den oppfatning at man ved ny veibygging inn til de største byene bør etablere en egen fil for nullutslippskjøretøy.

Disse medlemmer vil peke på at Norge har muligheter til bli verdensledende i å utvikle en sjøtransport som er utslippsfri.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til klimaforliket fra 2012, hvor det ble bestemt at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange, og at i og omkring storbyområdene skal kollektivformål og sykkeltiltak gis økt prioritet ved fordeling av samferdselsbevilgningene. Dette medlem viser til Miljødirektoratets rapport «Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling».

Dette medlem mener på dette grunnlag at arbeidet med ny nasjonal transportplan for perioden 2018–2027 må legge til grunn et mål om 10 pst. reduksjon i personbilkilometer i 2030 i forhold til 2010 i landet som helhet, fordelt på 20 pst. nedgang i storbyområdene og nullvekst i resten av landet. Dette medlem mener at også Miljødirektoratets anbefaling om at 20 pst. av godsmengden skal gå fra vei til bane må bli førende for arbeidet med ny Nasjonal transportplan for perioden 2018–2027.

Dette medlem mener veitransporten skal være så godt som utslippsfri innen 2030. For å styre mot dette målet må det legges til grunn at 9 av 10 nye biler som selges i 2020, skal være nullutslippsbiler og kollektivtrafikken bli utslippsfri.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener videre at et strategisk mål for Norge fram mot 2030 er å være verdensledende i å utvikle og ta i bruk nullutslippsteknologi i sjøtransporten.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen ha som et strategisk mål for Norge fram mot 2030 å være verdensledende på å utvikle og ta i bruk nullutslippsteknologi i sjøtransporten.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at det i Miljødirektoratets tiltakspakke 3 legges opp til at utslippene fra transportsektoren i 2030 skal være om lag 8 mill. tonn CO₂. Dette medlem viser til at det er potensial for å redusere vesentlig mer av utslippene fra transportsektoren innen 2030, dersom omsetning av fossilbaserede personbiler avvikes etter 2020, og jernbane, kollektivtrafikk og sykkel systematisk blir prioritert på bekostning av ny motorveitbygging.

Dette medlem viser i den forbindelse til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett hvor investeringene i nye motorveier er kuttet med om lag 4 mrd. kroner, og hvor bevilgningene til jernbane, sykkel og kollektivtrafikk er økt med nærmere 6 mrd.

kroner. Gjennom en kombinasjon av fortsatte avgiftsfordeler på nullutslippsbiler, sterke begrensninger på bilkjøring i storbyer, og forbud mot omsetning av fossilbiler i 2020, kan biltrafikken i hovedsak være utslippsfri i 2030. Ved å flytte mer gods over på bane og styrke satsingen på miljøvennlige løsninger kan utslippene reduseres kraftig også når det gjelder tungtransporten. I tillegg bør omfanget av nødvendige flyreiser reduseres betydelig gjennom utbygging av togtilbudet og en klimaavgift på flyreiser som er høy nok til å sikre en reell nedgang i antallet reiser.

Andre sektorer

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen ivrer for å kopiere EUs klimapolitikk, og går i så fall ut fra at regjeringen også kommer til å fastsette egne mål for utviklingen av fornybar energi og energieffektivisering fram mot 2030.

Disse medlemmer mener Norge skal ha som ambisjon at landets håndverkere skal være eksperter på klimaløsninger, og målet må være at energibruken i bygg halveres innen 2030. En slik satsing vil være et godt eksempel på at Norges viktigste fortrinn er all den kompetansen som sitter i norske arbeidstakers hoder og hender. Innovasjonsevnen, omstillingsviljen og samarbeidsforholdene i norsk arbeidsliv er unikt. Det vi kaller «Den norske modellen» kan hjelpe oss også i overgangen til nullutslippssamfunnet. Disse medlemmer mener videre det er viktig å følge opp strategier og tiltak framlagt i Bygg 21 sin rapport «Gode bygg for et bedre samfunn».

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at det i petroleumssektoren må planlegges for at de globale utslippene fra energiproduksjon ifølge FNs klimapanel må ned mot null ved midten av dette århundre. Dette medlem vil i den sammenheng påpeke viktigheten av å gjennomføre tiltak som i dag ikke utløses av sektorens CO₂-priser. Dette medlem mener derfor at ingen investeringer som bidrar til nye store utslipp etter 2030, skal iverksettes. Innen 2030 bør Norge ha som mål å bygge ut et kraftnett i Nordsjøen for å utvikle havbasert fornybar kraft, sørge for utslippsfri energi til oljeplattformene og for å bidra til reduserte utslipp på land. Dette medlem mener videre at Norge må la noe av oljen ligge, til beste for klimaet og for framtidige generasjoner.

Dette medlem registrerer at regjeringen har få konkrete ambisjoner for utviklingen av utslipp i norsk jordbruk. Dette medlem mener Norge må ha et strategisk mål om at Norge i 2030 lager biogass av halvparten av husdyrgjødsel, alle landbruksmaskiner går på utslippsfrie drivstoff og nydyrking av myr er historie.

Dette medlem viser til at det i komitéhøringen kom forslag om at militær aktivitet (både innenlands og utenlands) må inngå i all relevant klimastatistikk, selv om dette ikke pålegges av FNs klimakonvensjon. Stortingsmelding nr. 13 (2014–2015) mangler omtale og tiltak for denne sektoren både i Norge, EU-land og internasjonalt.

Dette medlem mener at tiltak for nedrustning må gå parallelt med klimatiltak. Militærets ressursbruk til opprustning og krigføring fratar det globale samfunn midler som trengs sårt til klimatiltak og overlevelse. Derfor bør Norge sørge for å sette forholdet mellom militarisme, menneskene og miljøet på dagordenen både nasjonalt og internasjonalt.

Skog

Komiteen mener skogen bør spille en sentral rolle både nasjonalt og internasjonalt, dersom målet om å begrense den globale oppvarmingen til 2 grader skal kunne nås. Det er viktig både å utnytte skogens evne til å lagre karbon og trevirkets muligheter til å erstatte fossil energi og utslippsintensive materialer.

Komiteen vil understreke at inkludering av skog ikke må skje på en måte som senker ambisjonsnivået for utslippsreduksjoner. Målet er å stabilisere konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren på hundre års sikt på et nivå som begrenser den globale oppvarmingen til to grader. FNs klimapanel er tydelige på at dette forutsetter en betydelig reduksjon av klimagassutslippene de nærmeste tiårene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er enig i at skogen bør inkluderes i en framtidig internasjonal klimaavtale. Dette må gjøres slik at avtalen stimulerer til bærekraftig skogbruk der skogens karbonlagre ivaretas, samtidig som skogens muligheter til å levere et fornybart råstoff utnyttes.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser at en ny internasjonal klimaavtale må stimulere til økt bruk av trevirke til energi og materialer. Samtidig må den stimulere konkrete tiltak for å øke opp-taket av CO₂ i skog.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne er positive til at klimapolitikken sees i sammenheng med karbonsykluser både i skog og i naturen for øvrig, og mener bruk av biomasse som råstoff for å erstatte bruk av CO₂-intensive materialer som f.eks. betong i byggebransjen, eller som erstatning for fossilt drivstoff, kan være positivt i et ansvarlig omfang. Disse medlemmer advarer imidlertid mot at opptak av CO₂ i natur går til fra-

trekk for reduksjon av menneskeskapte klimagassutslipp. I norsk skog er økt nettoopptak av CO₂ i vår tidsepoke i stor grad «tilbakebetaling» av store karbonutslipp som fulgte hard avvirkning fram til midten av forrige århundre. Det er en misforståelse av det globale karbonbudsjettet å sammenlikne dette opptaket med tiltak som reduserer utslippene av fossil energi.

Disse medlemmer viser til regjeringens ambisjon om at bokføring av opptak og utslipp fra landsektoren ikke skal påvirke ambisjonsnivået for å kutte fossile utslipp fram mot 2030. Disse medlemmer mener den sikreste måten å oppnå dette på, samtidig som det settes klare ambisjoner for skogens bidrag til klimaløsninger, vil være å etablere et separat mål for opptak av klimagasser i landsektoren i 2030, med bokføring uavhengig av målet for de øvrige sektorer.

Disse medlemmer ber regjeringen vurdere en tilsvarende deling på globalt nivå, inkludert for det langsiktige målet om «netto null» globale utslipp, som Norge har tatt initiativ til.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne er uenig i at Norges utslippsforpliktelse til FN skal inneholde tiltak som gjør forpliktelsen mer tøyelig og mindre ambisiøs. Dette medlem viser til at regjeringen mener skog og andre arealer bør inkluderes i en fremtidig klimaavtale.

Dette medlem mener regjeringens forslag mangler forståelse av naturlige karbonsykluser. Hvis opptak i skog skal brukes i regnskapet, må også myr, eng, jordbruksland og framfor alt hav tas med. Med en slik logikk kunne det enorme opptaket av karbon fra atmosfæren i norske havområder – som for øvrig medfører økende og svært skadelig havforsuring – i prinsippet vært meldt inn som nasjonale «utslippskutt» og fritatt Norge for alt ansvar for utslipp fra fossil energi.

Klimatiltak i utviklingsland

Komiteen understreker viktigheten av at Norge fortsetter å bidra til utslippsreduksjoner i utviklingsland i perioden etter 2020. Komiteen viser til at klima- og skogsatsingen ble en del av det første klimaforliket etter krav fra regjeringspartiene og samarbeidspartiene. Bevilgningen på tre mrd. kroner årlig til klima- og skogsatsingen er besluttet videreført på minst dagens nivå til 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at i tillegg har regjeringen og samarbeidspartiene besluttet å bevilge 400 mill. kroner årlig til FNs Green Climate Fund

frem til 2018. Det grønne klimafondet skal finansiere klimatiltak i utviklingsland.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne viser til klimaforliket fra 2012, hvor et flertall mente at det er et viktig prinsipp at utslippsrettigheter i en framtidig internasjonal klimaavtale fordeles slik at alle mennesker tildeles samme rett til å slippe ut klimagasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet peker på at bruk av internasjonale fleksible mekanismer er et viktig bidrag til utslippsreduksjoner og langsiktig klimavennlig omstilling og utvikling i fremvoksende økonomier. Disse medlemmer vil derfor understreke viktigheten av at regjeringen opprettholder Norges ambisjonsnivå i utviklingen av internasjonale markedsbaserte virkemidler.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil også peke på at Norges globale og historiske ansvar for å bidra til utslippskutt frem mot 2030 er flere ganger våre egne utslipp. Disse medlemmer beklager at regjeringen ikke tar inn over seg Norges klimaansvar som rikt land.

Disse medlemmer vil også peke på at klimatoppmøtet i Lima slo fast at de nasjonale bidragene skal inneholde en vurdering av hvordan ambisjonsnivået i landenes innmeldte klimamål er rettferdige. Dette må bety at landenes historiske ansvar for klimagassutslipp og økonomiske handlingsrom avgjør ambisjonsnivået. Disse medlemmer er overrasket over at regjeringen ikke ser ut til å følge opp dette vedtaket, da regjeringens påstand om at Norges klimamål er rettferdig, ikke sannsynliggjøres i meldingen. I meldingen henviser regjeringen i stedet til en kostnadseffektiv fordeling av klimagassutslipp mellom regioner.

Disse medlemmer viser til at FNs klimapanel anslår at OECD-land må halvere sine klimagassutslipp i 2030 fra 2010-nivå for en rettferdig oppfyllelse av togradersmålet, og at mange av anslagene klimapanelet viser til også vil innebære langt større utslippsreduksjoner for OECD-landene enn dette.

Disse medlemmer mener videre det ville vært mest ryddig om Norge etablerte én forpliktelse for utslippskutt i Norge, og en annen forpliktelse for bidrag til klimatiltak i fattige land. Disse medlemmer vil minne om at selv om det ikke er et formelt krav om forpliktelser knyttet til klimafinansiering i denne runden i forhandlingene, mener mange av de fattigste landene at konkrete forpliktelser til klimafinansiering er svært viktig.

Disse medlemmer mener videre at internasjonal luftfart og skipsfart må betale for sine utslipp, og pengene bør gå til dem som rammes av klimaendringene, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge tar initiativ til en internasjonal konvensjon om karbon-skatt på internasjonal luftfart og skipsfart. Pengene bør gå inn i FNs grønne klimafond for klimatiltak og klimatilpasning i fattige land.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen svikter Norges brobyggerrolle i klimaforhandlingene, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om et eget mål for Norges bidrag til finansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i utviklingsland. Dette målet må kommuniseres til FN på linje med målet for reduksjoner i norske klimagassutslipp. Dette skal tydeliggjøre at Norge vil ta det ansvaret våre historiske utslipp og vår økonomiske kapasitet gir oss.»

«Stortinget ber regjeringen trappe opp norsk støtte til klimatiltak og klimatilpasning i fattige land med 4 mrd. kroner fram mot 2020 og bevilge dette i tillegg til de ordinære bistandsbudsjettene på 1 prosent av BNI til bistand.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener det bør lages en opptrappingsplan som sikrer at Norge bidrar med minst 1 pst. av brutto nasjonalinntekt til internasjonale klimatiltak innen 2020, hvor bidrag gjennom FNs grønne klimafond prioriteres høyt. Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen melde som tilleggsforpliktelse til FNs klimakonvensjon at Norge skal overføre minst 1 pst. av brutto nasjonalinntekt til internasjonale klimatiltak innen 2020.»

Innramming av norske klimamål mot 2030

Komiteen viser til at erfaringene fra 2020-målene gir grunn til å vurdere om det er behov for en mer strukturert rapportering av utslippsutviklingen og effekten av implementerte tiltak fra regjering til storting enn i dag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til Innst. 147 S (2014–2015) om

å følge opp anbefalinger for å nå Norges klimamål for 2020. Her vedtok Stortinget at:

Stortinget ber regjeringen sørge for at kollektivtrafikken i 2025 som hovedregel benytter null- eller lavutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener en klimalov er en avgjørende forutsetning for å lykkes med å redusere norske klimagassutslipp. En klimalov vil gi et overordnet bindende rammeverk for systematisk, sektorvis gjennomføring av vedtatte målsettinger på kort og lang sikt. Dette medlem viser i den forbindelse til Dokument 8:32 S (2014–2015).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en plan for nasjonale utslippsreduksjoner mot 2030 så raskt som mulig etter «Paris 2015», og før sommeren 2016.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en stortingsmelding om klimapolitikken som inneholder en helhetlig og gjennomarbeidet plan for hvordan 2030-målene skal bidra til langsiktig klimavennlig omstilling i Norge, herunder mål for utslippsreduksjoner i sektorer utenfor kvotepliktig sektor.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak om utvikling av fangst og lagring av CO₂ fra norske industrielle utslipp.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemiddelapparatet rettet mot teknologiutvikling i norsk næringsliv, og påse at det er innrettet på en slik måte at målet om lav- og nullutslippsteknologier i alle industrigrenene kan nås.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen trappe opp bevilgningene til fondet for climateknologi, fornybar energi og energiomlegging i de årlige budsjettene, slik at fondet i 2017 er på 100 mrd. kroner.

Forslag fra Arbeiderpartiet:*Forslag 6*

Stortinget ber regjeringen endre Enovas mandat slik at de i samarbeid med Gassnova kan støtte prosjekter for fangst og lagring av CO₂.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 7*

Stortinget ber regjeringen ha som et strategisk mål for Norge fram mot 2030 å være verdensledende på å utvikle og ta i bruk nullutslippsteknologi i sjøtransporten.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge tar initiativ til en internasjonal konvensjon om karbon-skatt på internasjonal luftfart og skipsfart. Pengene bør gå inn i FNs grønne klimafond for klimatiltak og klimatilpasning i fattige land.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 9*

Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge påtar seg en forpliktelse om at norske utslipp i 2030 ikke skal overstige 25 millioner tonn, en reduksjon på 50 prosent sammenlignet med 1990.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om et eget mål for Norges bidrag til finansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i utviklingsland fram mot 2030. Dette målet må kommuniseres til FN på linje med målet for reduksjoner i norske klimagassutslipp. Dette skal tydeliggjøre at Norge vil ta det ansvaret våre historiske utslipp og vår økonomiske kapasitet gir oss.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen trappe opp norsk støtte til klimatiltak og klimatilpasning i fattige land med 4

mrd. kroner fram mot 2020 og bevilge dette i tillegg til de ordinære bistandsbudsjettene på 1 prosent av BNI til bistand.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 12*

Stortinget ber regjeringen melde som norsk forpliktelse til FNs klimakonvensjon at klimagassutslippene fra norsk territorium skal være maks. 20 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i 2030.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen melde som tilleggsforpliktelse til FNs klimakonvensjon at norsk olje- og gassvirksomhet skal fases ut over en 20-årsperiode.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen melde som norsk tilleggsforpliktelse til FNs klimakonvensjon at Statens pensjonsfond utland skal brukes som et aktivt klimapolitisk verktøy, og at fondet innen 2020 skal trekke seg ut av alle investeringer i fossil energi.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen melde som tilleggsforpliktelse til FNs klimakonvensjon at Norge skal overføre minst 1 pst. av brutto nasjonalinntekt til internasjonale klimatiltak innen 2020.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Meld. St. 13 (2014–2015) – om ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 19. mars 2015

Ola Elvestuen

leder

Nikolai Astrup

ordfører

